

Prof. dr. Jusuf Mulić

Nosioci vlasti, privrede i školstva u gračaničkom srezu 1928. godine

Ujedinjenjem Kraljevine Srbije (u čiji sastav je prije toga ušla Kraljevina Crna Gora) i Države Slovenaca, Hrvata i Srba (koju su činila sva područja u sastavu Austro-Ugarske Monarhije) 1. decembra 1918. godine, nastala je nova država pod nazivom Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca, na čije je čelo došla srbijanska dinastija Karađorđevića. Vidovdanskim ustavom od 28. juna 1921. godine država je dobila naziv Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. Konačno, Zakonom o nazivu i podjeli Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca na upravna područja od 3. oktobra 1929. godine, država dobija naziv Kraljevina Jugoslavija.

Do kraja 1924. godine Bosna i Hercegovina je funkcionirala kao jedna od jugoslavenskih pokrajina. Između 1924. i 1928. godine čitava Kraljevina bila je podijeljena na oblasti. Bosna i Hercegovina ih je imala šest: sarajevsku, travničku, tuzlansku, banjalučku, bihačku i mostarsku. Srez Gračanica pripadao je tuzlanskoj oblasti. Nakon podjele Kraljevine Jugoslavije na banovine, 1929. godine (Moravska, Dunavska, Savska, Dravska, Zetska, Primorska, Drinska i Vrbaska), srez Grčanica ulazi u sastav Vrbaske banovine. Tako je ostalo sve do kapitulacije Kraljevine Jugoslavije 1941. godine. Srez Gračanica bio je podijeljen na sljedeće općine: Gračanica, Bosansko Petrovo Selo, Doborovci, Karanovac, Lukavica, Orahovica, Osječani i Stanić Rijeka (izvorno Stanihna rika) U dva izvora: Kalendaru *Narodno jedinstvo* za 1929. godinu, koje je izdavala Drinska banovina i *Adresar*u Kraljevine Jugoslavije, 1929. (Beograd, 1930) nalazimo dragocjene i posljednje podatke iz tog perioda koji se

odnose na čitavu Bosnu i Hercegovinu. Kalendar *Narodno jedinstvo* donosi šematizam svih šest bosansko-hercegovačkih oblasti, a *Adresar* Kraljevine Jugoslavije podatke o privredi (sa popisom pojedinačnih firmi ili djelatnosti). Iz ovih izvora, preuzeli smo podatke za prijelomnu 1928. godinu, koji mogu biti zanimljivi za historiju Gračanice i njene okoline (nekada sreza, a danas općine).

Upravna vlast

Sreski poglavar: *Dr Vasilije Kočović*; Policijski službenik: *Velimir Obrenović*; Kancelist (sekretar sreza): *Zajtm Zukić*; Sreski ekonom: *Milutin Dević*;

Poreski ured

Upravitelj: Janko Jermak, *poreski nadzorni kontrolor*, *poreski oficijal*: Stjepan Barišić, *Poreski pripravnik*: Abdurahman Mulabećarović;

Referenti

Sreski šumarski referent: *Krunoslav Dumić*, *dipl. inženjer*; Sreski veterinarski referent: *Mato Bartolović*, *dipl. vet.*;

Sanitet

Sreski sanitetski referent: Dr Vicko Mrčić; Babica: *Marija Petrović*; Apotekar: *Mg. Lutvo Muftić*.

Kotarski sud

Predsjednik: *Dr Rihard Stefanović*; Sudski pristav: *Ahmet Zahirović*; Sudski prislušnik: *Martin Macan*; Šerijatski sudija (kadija): *Hasan ef. Kadić*; Šerijatski vježbenik: *Ibrahim Mehinagić*; Gruntovničari: *Miloš Lazić*, *Anto Džaja* i *Fadil Rustemović*; Kancelisti: *Husein Džaferović* i *Mahmut Kadribašić*; Katastarska evidencija: *šef Milan Đerić*, *geometar*;

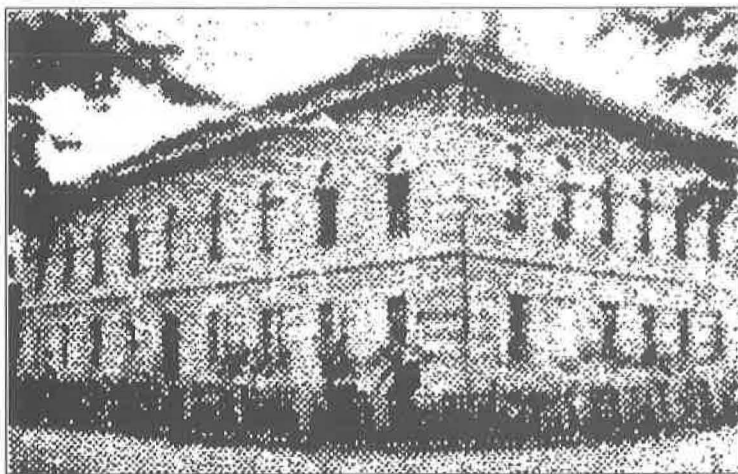
Pošta u Gračanici: Hamdija Vejzagić, *upravitelj*; *Konstantin Tisov*, *pripravnik*;

Željezničke stanice: *Gračanica* (šef Jovan Gavrić); *Karanovac* (šef Svetozar Šimšić, saobraćajni činovnik Tomislav Margeta); *Bosansko Petrovo Selo* (šef Svetozar Šimšić, otpravnik vozova Uroš Kordić);

Advokati: Dr Mojsije Menštajn (Menschtein), Dr Mihajlo - Miško Žokalj;

Kotarsko vakufsko-mearifsko povjerenstvo: Mahmutaga Rešidbegović (predsjednik), Hafiz Mustafa Šiljić (pot-

Gračanica: Ibrahim Ustavdić (upravitelj), Mustafa Žiško, Milka Hadžistević, Jelena Đaković, Milka Topalović, Cipora Atijas (*učitelji*); **Boljanić:** Ivan Kraljević (*starješina*), Marija Palandžić, (*učiteljica*); **Grapska:** Boško Banjanin (*starješina*), Jelena Banjanin (*učiteljica*); **Kakmuž:** Obrad Petrović (*starješina*), Kazimira Bielen, (*učiteljica*); **Kožuhe:** Marija Hnilička, (*starješina i učitelj*); **Osječani:** Ivana Smrtnik, (*starješina i učiteljica*), Jovo

predsjednik); članovi Povjerenstva: Muja-ga Muftić, Ibrahim ef. Subašić, Omer ef. Ferizović;

Protoprezviter pravoslavne parohije: Đorđe Lukić;

Katolička župa Gračanica: 1928. godine nije postojala.

Osnovno školstvo

Do kraja 1928. godine u Gračanici je aktivno radila samo Narodna osnovna škola, a osim nje na području gračaničkog sreza još i sljedeće: Boljanić, Grapska (dio koji se tada zvao Srpska Grapska), Kakmuž, Kožuhe, Osječani, Porječani (Porječina), Skipovac, Bosansko Petrovo Selo.

Učitelji u školskoj 1928/1929. godini:

Popadić, (*učitelj*); **Porječina:** Petar Pavić, (*starješina i učitelj*); **Skipovac:** Josipa Hodak (*starješina i učiteljica*); **Bosansko Petrovo Selo:** Dejan Čudić, (*starješina i učitelj*); **Ženska stručna škola:** Marija Tadić, (*učiteljica*);

Bankarstvo: Muslimanska privredna banka d.d., Srpska štedionica d.d.;

Industrijski pogoni

Ciglane: Jovo Blagojević i Stanko Ivanjšević; Kamenolomi: Simo Trifković;

Strugare (pilane): Miloš Tupanjanin i dr.

Obrada drveta: Abdaga Prohić i sin;

Pecare rakije: Jovo Blagojević, Mihajlo Blagojević, Jovo Tadić i Adam Džebić

Zanatstvo

Pekari: Rešid Hadžisulejmanović, Mahmut Rašidbegović, Vasil Dudek, Ana Jovanović, Dimitrije Jovanović, Marko Knežević, Dimitrije Milošević, Milan Nedić, Racko Nikolić, Vlajko Petrović, Savo Petrović, Risto Polugić-Đurić, Todor Popović, Mićo Stijaković i (?) Stijaković; *Mesari:* Saliko Aljić, Meho Biberušić, Haso Husarčić, Osman Husarčić, Rašid Husarčić, Suljo Ljevšić, Omer Mujinović i Hašim Musić; *Mlinari:* Osman Bečić, Ago Đulko, Ibrahim Hafizkadić, Muhamed Helić Avdaga Prohić, Muharem Smailbegović, Bećir Tihić, Braća Hadžistević, Nemanja Ivanišević i Vakufski mlin "Kapetanuša"; *Pečenjari:* Mujo Junuzović i Mujo Katančić; *Slastičari:* Murtezan Šerifović; *Sodari:* Adolf Dvoržak; *Samardžije:* Drago Jovanović; *Abadžije:* Luka Jeftić; *Sitari:* Imšir Imširović i Avdu-lah Jašarević; *Bravari:* Stanko Maksimović; *Kolari:* Mustafa Brkić, Adam Džebić i Andrija Škobl; *Kovači:* Ibrahim Lulić, Osman Mehinović, Avdo Sokolović i Atif Tale-tović; *Lončari:* Zaim Huskić, Jordan Živković i Nikola Živković; *Zidari:* Dušan Simeunović i Rudo Majstorović; *Stolari:* Džemal Jusufović, Alija Konjar, Rudo Majstorović; *Berberi:* Husein Džino, Smail Kuduzović, Derviš Zildžo i Vlajko Jovanović; *Urari (sahačije):* Hafiz Idriz Omerović Mehmedalija Salihefendić; *Kro-jači:* Mehmedalija Begić, Hazim Hadžibegić, Avdo Mustajbašić, Marko Nedić, Mehmed Osmanhodžić; *Obučari:* Adem Adžemović, Jovo Đurković, Jovo Đuričić, Danilo Jovanović, Mehmedalija Junuzović, Hasib Mulahalilović, braća Nedeljkić, Muharem Radović, Ragib Salihefendić, Andrija Simić i Toma Starović; *Opančari:* Adem Adžemović, Hasan Tabak, Ljubomir Jovanović i Ljubomir Nedeljkić.

Trgovina

Izvoz šljive: Mahmudaga Rašidbegović, Mujaga Muftić, Jovo Blagojević, Jovo Nikolić i Jovo Tadić; *mješovita roba:* Bilal

Čajić, Braća Čerimagić, Mustafa Hodžić, Abdaga Hadžiprohić, Braća Hadžisulejmanović, Hafiz Mustafa Hadžibašić, Husein Kasumagić, Mujaga Muftić, Muharema Mujačić i Priganica, Braća Rešidbegović, Mahmut Rešidbegović, Abdurahman Spahić, Muhamed Šabić, Ibrahim Širbegović, Bećir Tihić, Danon i drug, Danon i Halilbegović, Braća Papo, E. Pinto, Jovo Blagojević, Mihajlo Blagojević, Radovan Blagojević, Braća Hadžistević, Jovo Hadžistević, Spaso Hadžistević, Ilija Kolaković, Ana Milosavljević i Simo Milosavljević; *Voće i povrće (piljari):* Muhamed Šehić i Todor Dimitrov; *Jaja:* Jovo Blagojević i Konzorcij; *Poljoprivredni proizvodi:* Rifat Mehmedagić i drug, Hajzija (Hivzija ?) Mujačić, Muharema Mujačić, Mahmudaga Rešidbegović, hadži Medo Suman, Jovo Blagojević, Boško Kondić, Jovo Nikolić i Jovo Tadić; *Koža:* Dimšo Nedeljkić; *Knjižare i papirnice:* Luka Milosavljević; *Drvo:* Luka Milosavljević, Mihajlo Hadžistević, Velimir Švabić i Jovo Tadić; *Gvoždje:* H. (?) Hivziefendić, Jovo Blagojević, Braća Simić, Jovo Hadžistević i Stanko Trifković.

Ugostiteljstvo

Hoteli: "Bosna" i "Soko"; *Kafane (kah-ve-hane):* Samin Dizdarević, Sejdo Jahić, Mahmut Rašidbegović, Ahmet Salkić, Uzeir Terzić, Samin Zukobašić, Pero Mihanović, Mara Simeunović; *Gostionice:* Ana Babić, Savo Cvijanović, Dimitrije Jovanović, Katica Jovanović, Ana Lassing, Lazo Pavlović, Ana Ristić i Dragica Stojanović;

Napomena: Pojava istog imena u dvije ili tri struke znači samo da se tim poslovi-ma bavio, a nikako da je istovremeno imao više radnji. (Zabilježio: J.M.)